

Democratie kun je leren

De Vreedzame School in het voortgezet onderwijs

Hoe geven we burgerschap in onze school vorm? Hoe zorgen we met elkaar als docententeam dat leerlingen zich positief gedragen? Dat mentoren met elkaar een doorgaande mentoraat ontwikkelen? Hoe zorgen we dat leerlingen meer verantwoordelijkheid krijgen en nemen, dat zij een "stem" krijgen en goed gebruiken?

De democratische school

Sinds 1999 worden er op basisscholen goede ervaringen opgedaan met het programma De Vreedzame School. Inmiddels werken zo'n 850 basisscholen volgens dit principe. De school en de klas zijn een democratische gemeenschap, waarin iedereen zich gehoord, verantwoordelijk en betrokken voelt, en waar conflicten constructief worden opgelost door leerlingen zelf. Onderzoek laat zien dat leraren een verandering ervaren in het gedrag van leerlingen en in het sociale klimaat in school.

Vreedzaam in het voortgezet onderwijs

Het programma, De Vreedzame School, is doorontwikkeld en geschikt gemaakt voor het voortgezet onderwijs. Ook leerlingen in het vo zijn in staat om met elkaar een democratische gemeenschap te vormen en hebben baat bij de lesactiviteiten.

Pedagogische visie

De Vreedzame School beschouwt de klas en de school als een leefgemeenschap, waarin leerlingen zich gehoord en gezien voelen, een stem krijgen, en waarin leerlingen leren wat het betekent om een 'democratisch burger' te zijn.

We streven ernaar om leerlingen te leren:

- op een democratische manier met elkaar beslissingen te nemen
- constructief conflicten op te lossen
- verantwoordelijkheid te nemen voor elkaar en voor de gemeenschap
- een open houding aan te nemen tegenover verschillen tussen mensen
- volgens welke principes onze democratische samenleving is ingericht.

Het programma richt zich op doelen op het niveau van de leerlingen (sociale competenties), maar ook op het niveau van de docenten en op schoolniveau. We bieden een samenhangend programma waarmee scholen een bijdrage kunnen leveren aan de persoonlijke, sociale en maatschappelijke (burgerschaps)vorming van hun leerlingen.

Hoe doen we dat?

De Vreedzame School bestaat uit drie sporen: (1) lessen of activiteiten die plaatsvinden in de mentoruren, (2) de school als oefenplaats en (3) het democratisch overleg.

1) Lessen of activiteiten

De lessen zijn opgedeeld in drie modules::

- *module 1: een positieve groep:* direct in het begin van het schooljaar geven we veel aandacht een veilige groep en elkaar leren kennen. Wie ben ik, wat zijn verschillen en overeenkomsten tussen ons, hoe zorgen we voor welbevinden van iedereen in de groep? Hoofddoel: veilige en positieve groep voor iedereen.
- *module 2: omgaan met conflicten en kritiek:* een serie van korte activiteiten gericht op het leren omgaan met conflicten en kritiek. Er is ook aandacht voor mediatie en herstelbemiddeling.
- *module 3: open staan voor verschillen:* Een serie korte activiteiten waarmee leerlingen leren open te staan voor iedereen. In hogere leerjaren kan de scope worden verbreed, bijv. naar discriminatie.

2) De school als oefenplaats

Hierbij gaat het om activiteiten waarin leerlingen in de school verantwoordelijkheid nemen/dragen. Bijvoorbeeld: invoering van vertrouwensleerlingen, leerlingbemiddelaars of vierdejaars leerlingmentoren voor brugklassen. Een heel bijzondere werkvorm zijn de 'cirkels': een activiteit waarbij de groep (onder leiding van een eigen voorzitter) in een kring op een gestructureerde wijze spreekt over thema's of incidenten. Deze 'cirkels' zorgen voor verrassende en openhartige gesprekken.

3) Democratisch overleg

Hieronder verstaan we onder andere de groepsvergadering: een democratische vergadering waarin de leerlingen gezamenlijk besluiten nemen over onderwerpen die hen aangaan en waarin zij een stem hebben. Na een korte 'cursus vergaderen', houdt elke klas geregeld een groepsvergadering. Deze groepsvergadering kan worden gekoppeld aan een leerlingenraad en kan zo voor de leerlingen het 'democratisch hart van de school' worden.

Implementatie

Bovenstaande elementen kunnen op uw school geïmplementeerd worden door middel van coaching van een stuurgroep en scholing van de docenten. De keuze, waar, hoe en op welke onderdelen de invoering opgezet worden maken wij met u samen. Deze coaching en scholing wordt verzorgd door de ervaren adviseurs van de CED-Groep, de organisatie achter De Vreedzame School.

Meer informatie

Wilt u meer weten over De Vreedzame School, neem dan contact op via vreedzameschool@cedgroep.nl.